

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಗಳು

ಡಾ. ಮೂಡಲಗಿರಿಯಯ್ಯ*

*ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಐ.ಡಿ.ಎಸ್.ಜಿ.ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು.

Abstract:

ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದವು. ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಅರಿತದ್ದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜ ಗುಣದಿಂದ ಇಂಥ ಕಲೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಜನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ತಾಯಿ ಬೇರುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಜನಜೀವನ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಬಿಂಬಿಸುವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಜೀವಾಳವಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಉಳಿವು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲೆಗಳಾದ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಗಳ ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಜಾನಪದ, ಜನಪದ ಕಲೆ, ಕುಣಿತ, ವೀರಗಾಸೆ, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೀಮಂತವಾದುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳಾದ ವೀರಗಾಸೆ, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ, ಬೀಸುಕಂಸಾಳೆ, ಕೊಂಬು-ಕಹಳೆ, ಪಟಕುಣಿತ, ಕೀಲುಕುದುರೆ, ಹೆಜ್ಜೆಮೇಳ, ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ, ತಮಟೆ ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿರುವುದರ ಕುರುಹಾಗಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳು ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ವೀರಶೈವ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ, ಪುರವಂತಿಕೆ, ಲಿಂಗವೀರರು, ವೀರಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ, ಕಾಸೆಕುಣಿತ ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ, ನಂದಿಧ್ವಜ ಕುಣಿತ, ಕರಡಿಮಜಲು, ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತ, ಕಂಚಾವೀರರ ಭಜನೆ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ಕಂಸಾಳೆ, ಗೊರವರ ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವಂಥವು ಒಂದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

Please cite this article as: ಮೂಡಲಗಿರಿಯಯ್ಯ (2023). ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳನೋಟಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 1(6), 12-16.

ವೀರಗಾಸೆ

ವೀರಗಾಸೆಯು ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ವೀರಗಾಸೆಯು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ನಂದಿ ಕೋಲಿನ ಕುಣಿತದಂತೆಯೇ ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸಹ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಶಿವನಿಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿಯು ಯಜ್ಞಕುಂಡಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಶಿವನ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆವೇಶ ಪೌರುಷಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ವೀರಗಾಸೆ ಕುಣಿತ.

ಕಾಸೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಾವಿ ಅಂಗಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಹಣೆ ಹುಬ್ಬು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿ, ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಲಾವಿದರು ತಲೆಗೆ ಚಮರೀ ಮೃಗದ ಕೂದಲಿನ ಕುಲಾವಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಚೌಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಳು ತೋಳು, ಮುಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮೊಳಕಾಲಿಗೆ ಜಂಗು ಧರಿಸಿ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕರಡೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಳ ವಾದ್ಯಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರುದ್ರನಂತೆ ವೇಷಭೂಷಣ ಧರಿಸಿ ಸಮಾಳ ಭಾರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಪರಾಕು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೌದ್ರಾವೇಶದಿಂದ ಕುಣಿಯುವ ಕುಣಿತವೇ ವೀರಗಾಸೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನೃತ್ಯವು ಕ್ರಮೇಣ ಬಹು ಜನರ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೃತ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವ ವೀರಗಾಸೆಯು ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಕುಣಿಯುವ ಕಥಾಮೇಳ, ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆ, ವೀರಭದ್ರನ ಅವತಾರ ಇ ಕಥೆಗಳು ಈ ಮೇಳದ ವಸ್ತುಗಳು ಇದನ್ನು ಖಡ್ಗ ಹೇಳುವುದು ಅಥವಾ ವಚನ ಸಾರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತ

ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಹಾರದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತವು ರುದ್ರ ರಮಣೀಯವಾದುದು. ತುಮಕೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕುಣಿತ, ಕಾವಿಯ ಕಾಸೆ ಪಂಚೆ, ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕಾಸೆಯಾಂಗಿ, ನಡುಪಟೊ, ಮೊಳಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಜಂಗು, ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ ಗೆಜ್ಜೆ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ಹಲಗೆ, ಹಿಂದಲೆಗೆ ಬಿಳಿಯ ಚೌರಿ, ಮುಂದಲೆಗೆ ವೈಭವೋಪೇತ ಕಿರೀಟ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥ ದರ್ಪಣ, ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ನರಸಿಂಹನ ಶಿರಸ್ಸು ಧರಿಸಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಕತ್ತಿಯನು ಝುಳುಪಿಸುತ್ತಾ ಕರಡೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಳ ವಾದ್ಯಗಳ ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವ ಸದ್ದಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುವ ಕಲಾವಿದನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಎಂತಹ ಗಂಡೆದೆಯು ತುಸು ಅಲುಗಾಡುತ್ತದೆ.

ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ವೀರಯೋಧನಂತೆ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಚಲನೆಯನ್ನು ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತವು ಒಬ್ಬನೇ ಕಲಾವಿದನ ಪ್ರತಿಭೆ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಉಳಿದವರು ವಾದ್ಯಗಾರರು, ಕರಡೆ, ತಮಟೆ ವಾಲಗ, ಸಮಾಳಗಳ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುವುದು, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕುಣಿತ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞದ ವಿವರಗಳನ್ನು

ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು. ಕುಣಿತದ ಮಧ್ಯೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಇಂತಹ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಒಡಬು ಹೇಳುವುದು, ಶಿವಖಡ್ಗ ಸಾರುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತದ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಡುವಿಗೆ ಈ ನಿರೂಪಣೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ. ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಡಬುಗಳು ಕೇಳುಗರದಲ್ಲಿ ದಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತವು ವೀರಶೈವ ಸಮುದಾಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಬೀರರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ

ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ವೀರಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲು ಸಕ್ಕರೆಯವರು ಮತ್ತು ರಾಜ ಪರಿವಾರದವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಿಶೇಷವಾದ ವಾದ್ಯ ಚಕ್ರಾದಿಬಳಿ ಬಾನಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಿಕೆ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಿಗೆ ಚಿಲಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಕತ್ತಿಗೆ ನೇತು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು ತಮಟೆ, ನಗಾರಿಗಳಂತೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಯಿಸಬೇಕು.

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪೈಜಾಮ, ಮಾಸಲು ಕೆಂಪಿನ ಜುಬ್ಬ, ತಲೆಗೆ ಪೇಟ, ನಡುವಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ, ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿದ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಸೊಂಟದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಚಕ್ರಾದಿ ಬಳಿಯ ಗತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ ನವಿರಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹರೆಯದ ಕಲಾವಿದರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಚಕ್ರಾದಿ ಬಳಿಯನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಮಾರಮ್ಮನ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಮುಮ್ಮೇಳದವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಭದ್ರನ ಆರಾಧನೆಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹ ವಿವಿಧ ಕಲೆಗಳು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಿನ್ನತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಅವುಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇಯಾಗಿದೆ. ವೀರಗಾಸೆ, ಪುರವಂತಿಕೆ, ಲಿಂಗವೀರರು, ಕಂಚಾವೀರರು, ವೀರಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತ ಇವೆಲ್ಲ ವೀರಭದ್ರನ ಆರಾಧನಾ ರೂಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಇವು ವೀರಭದ್ರನ ಆರಾಧನೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡರೂ ಆಚರಿಸುವ ಪಂಗಡ, ಜಾತಿ, ಪ್ರದೇಶ, ಆಚರಣೆ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ವೀರಭದ್ರ ಕುಣಿತವು ಪುರವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗವೀರರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅತಿ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಡುಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರಭದ್ರನ ಕುಣಿತ ಹಾಗೂ ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ ವೀರಮಕ್ಕಳ ಕುಣಿತಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಪುರವಂತಿಕೆಗಳು ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಅಥವಾ ಇವೆರಡೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇದ್ದು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಲೆಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಕಲೆಗಳು ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಿನ್ನ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ವೀರಗಾಸೆಯೆಂಬ ಜನಪದ ಕಲೆ ಕಿರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆಯಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರವೇಶಿಸಲ್ಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಗಾಸೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಾಗಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕುಣಿತ ವಾದ್ಯದ ಬಡಿತಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಮನರಂಜನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ವೀರಗಾಸೆ ಆಚರಣೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ಪರವಾದ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವೀರ ಅಭಿನಯದ ನೈಪುಣ್ಯತೆಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡು ಇದೊಂದು ದಾರ್ಮಿಕ ಕಲೆಯೆಂಬ ರೂಪ ಪಡೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞನಾಶದ ಕಥೆ, ವೀರಭದ್ರನ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಕಥೆಗಳು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಾಕತಾಳೀಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ವೀರಭದ್ರನು ಯಜ್ಞನಾಶ ಮಾಡುವ ಕಥಾವಸ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳ ವೀರಭದ್ರನ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ, ಅದರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕೆಂಡ ತುಳಿದು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ವೀರಗಾಸೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಜನಾಂಗ ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವಿನಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಯಜ್ಞದಂತಹ ಒಂದು ಆಚರಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಥಹದೇ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದೆ. ಕೆಂಡ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆ, ಗುಗ್ಗುಳದಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಯಜ್ಞದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ವೀರಭದ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ವೀರನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜುಂಜಪ್ಪ, ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಮೈಲಾರ, ಬೀರೆ ದೇವರು, ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಗಾಡ್ರಿಪಾಲ ನಾಯಕ ಮೊದಲಾದವರು ಆಯಾಯ ಸಮುದಾಯದ ರಕ್ಷಕ ದೇವರುಗಳಾದಂತೆ ವೀರಭದ್ರನೂ ಕೂಡ ವೀರಶೈವರ ರಕ್ಷಕ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ವೀರತ್ವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಇವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಸಾಗಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಕಲೆಗಳು. ವೀರತ್ವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಸಾಗುವುದು ಅಪರೂಪ ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ವೀರಗಾಸೆ ಕಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ದೈವದ ಬಗೆಗಿನ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದ ವೀರ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳು ಕೂಡಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ವೀರಗಾಸೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ವೀರಗಾಸೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯ ಈ ಮೂರು ಕಲೆಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿ ದೇವರ ಆರಾಧನೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವೀರಗಾಸೆ ಕೇವಲ ಕಲೆಯಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಆರಾಧನೆ-ಆಚರಣೆಯ ರೂಪವೂ, ಕಲೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪವೂ ಆಗಿದೆ.

ವೀರಭದ್ರನ ಆರಾಧನೆಯ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಆರಾಧನೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮೂಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವೀರಭದ್ರ ಆರಾಧನೆಯ ಕಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ.

ಹೀಗೆ ವೀರಗಾಸೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದಿದೆ. ಆಚರಣೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಲಾ ರೂಪ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳೇ ಇಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಆಚರಣೆ ಸೀಮಿತ ಗುಂಪಿನದ್ದಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕುಣಿತ, ವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆಯಾಮವೂ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ. (1985). ಜನ-ಜನಪದ-ಜಾನಪದ. ಪ್ರಸಾರಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಸುರೇಂದ್ರ ರಾವ್.ಬಿ (ಸಂ.) (1997). ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂ.2. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್. (1999). ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗುರು ಪರಂಪರೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ. ಚಿ. (ಸಂ.) (2004). ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ. ಪ್ರಸಾರಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.